

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

PHILOLOGIE

Հ. Գ. ՆԱԽԱԲԵԴԻԱՆ. — Մատենագրական հասկացող	289
Ս. ՏԵՐ Մ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ. — Նորագիտ քանդակագետները մեր փրկչին	293
ԱՐԱՄ ԵՐԵՄԵԱՆ. — Ազահանի քահարմա հալ գաւառը	297
ՏՕՐԹ. ՎԱՆՐ. Յ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ. — Հայ բժշկական քեռագիրք Ս. Ղազարու վանքին .	302

P. G. Nahabédian. — Glanures littéraires	289
S. Der M. Gregory. — Nouvelle gravure de N. S. J. Ch.	293
Aram Érémián. — La province Tchaharmahal d'Ispahan.	297
Dr. Vahr. H. Torkomian. — Traités de médecine, Manuscrits arméniens du monastère de S. Lazare.	302

ԳՐԱԿԱՆ

LITTÉRATURE

Հ. Ե. ՓԷՒԿԵԱՆ. — Ուխտաւորներ	305
— Հայ հաւաքը (Գրախօսական)	308

P. E. Païtchikian. — Les pèlerins	305
— La foi arménienne (recension)	308

ԱՅԼԵՒԱՅԼՔ

DIVERS

ՅՈՎ. Ա. ԱՐԻԿԵԱՆ. — Տիպուտառն մոռցուած էջ մը	308
Հ. ԱՅԵԹԱՆ ՖԵՐԱՀԵԱՆ. — Կենդանիներու երաժշտասիրութիւնը	311
Հ. Վ. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻԱՆ. — Հայ Սուրբի մը դարադարձը	313
Հ. Ղ. ՏԱՅԱՆ. — Մայր Գիւտն Միւթարանց վէճեակոյ ի Ս. Ղազար	317

Hov. A. Apikian. — Une page oubliée dans l'ouvrage <i>Տիպուտառն</i>	308
P. Étienne Férahian. — Le sens musical chez les animaux	311
P. V. Hovhannessian. — Le IX.ième Centenaire d'un Saint arménien	313
P. L. Dayan. — Les Archives Centrales des Mékhitharistes de S. Lazare de Venise	317

Ս Տ Ա Յ Ո Ւ Ա Մ Գ Ր Ք Ե Ր

ԱՐԳՈՒՂԱԹԱՅՄԱՐԻ. — Հիսոթ Արեմը տեան բռնակի երկամեայ գործունէութիւնը. (համառոտ) թրգմ. պարսկերէնից. Թարգմ. 1924. Ատրպ. Հայոց թեմ. տպ. էջ 20:

ՄԵՄԵՐՆ ԵԱԿՈՐԻԱՆ. — Եղիշէ Զարենց 'գրական քննադատական վերլուծութիւն'. Դոր Ստ. տեղադրում N° 8. Վիեննա 1924 Մի. Տպարան. էջ 78. գին 40 սէնթ.

ՄԵՐՈՐՊԵԱՆ ՀԵՄԱՐԱՆ. — Մանկապարտէզ, հախալթարան, կրթարան և Ուսումնարան — Զայտագիր և Կանոնագիր 1925-1925. Կ. Պոլիս 1924. տպար. Ե. Մ. Սէթեան. էջ 24:

ԵԱԿՈՐ ԻՈՂԱՐԱՐԵԱՆ. — Հայ հաւաքը (մտայլ ու պայծառ պատկերներ). Նիւ Երթ. 1924. Տիւվալեան տպարան. էջ 88:

Վ. Ե. ԲԱՐԱԿԵԱՆ. — Բժշկարան բարոյական ախտից և Դոտմարան պիտանի գիտելեաց. Ֆրեզո 1924. էջ 1924. էջ 126. գին մէկ տոլար:

ԱՐԱՄ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ. — Հրաժեշտի Պօէմ. Թատրիկ 1924. Ատր. Հայ. Թեմ. Տպ. էջ 8:

ՅՈՎԱՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ. — Փուշ հանողը. Թատրիկ 1924. Ատր. Հայ. Թեմ. Տպ. էջ 5. գին 10 շահի:

ՎԱՀՐԱՄ Յ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ. — Անգիտաց պիտանի — Առաջնորդ Հայոց Լեզվի Նոր Ուղղագրության Մ. Աբեղյանի 'դեկտ. 1922 թ. մարտ 4 թ Տասերկու փոփոխութեան ղէմ տաս, երկու : ռարկութիւն. Կ. Պոլիս 1924. տպագր. Արամեան. էջ 15:

ԱՇԱՏ ԱՒԳ-ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՇԱԽՅԱՆ (Շիրակի թեմի առաջնորդ). — Ալլստեմովան կրոն. Հայոց յ'կեղեցու բարեփոխության առթիվ Մասն առաջին. հրատարակ. Հեղինակի. Լենինական 1924. էջ 21. գին 30 կոպ.:

— Կուսակրոնություն թէ խաբեբայություն (Հայոց յեկեղ. բարեփ. առթիվ Մասն յերկրորդ. հրատարակ. Հեղինակի. Լենինական 1924. էջ 26. գին 4 կոպ.:

ԲԵՆԻՆԻ Խ. ՎԱՐԴԱՊԵՏ. — Թալանի վախր. Գերլան 1924. էջ 18. գին 15 կոպ.:

— Կուսակրոնությունը անառկություն է. Սնապաշուությունը քրիստոնէություն չէ. Գերեվան 1924. էջ 16. գին 10 կոպ.:

ԱՐԵՆ ԶԱԶԱՐՅԱՆ (Խաթիկի Աբել Խ. Վարդապետ. — Ինչո՞ւ հեռացա. Գերեվան 1924. էջ 18. գին 10 կոպ.:

ԱՇՈՏ ՀՈՎԱՆԵՆԻՍՅԱՆ. — Դաշնակցությունը յեղ Պատերազմը. Գերեվան 1924. էջ 24. գին 10 կոպ.:

Հայաստանի հայիկի Դաշնակցականների Համագումար. Ստեփոգրաֆիկ արձանագրություն. Գերեվան 1924. էջ 142. գին 1 ր. 20 կոպ.:

ՍՏ. ԶՈՐՅԱՆ. — Ցանկապատ պատմվածքներ. Հատոր II. Գերեվան 1923. էջ 163. գին 1 ռուբ.:

ՅԱԼՈՒԲ ԱՐԲԱՆՄԵԱՆ. — Գրացուցակ. Կ. Պոլիս 1924. էջ 15:

K. J. BASMADJIAN. — Une nouvelle signature de Léon Ler, Roi de la petite Arménie Revue des Études Arméniennes, Tome IV, Fascicule 1. Paris 1924. էջ 25-29.

SEMPAD PAPAZIAN. — Saad Pacha Zaghoul et les Arméniens. Le Caire 1923, էջ 12.

MESROB J. SETH. — A manuscript Korian in Classical Armenian from the Journal and Proceedings, Asiatic Society of Bengal; Vol XIX. 1923, N°. 7, issued 30th August, 1924. էջ 291-294:

Gr. AVAKIAN. — Cetatea Albă, cum se distruge un monument istoric Extras din Cronica Numismatică si Archeologică IV [1924]. Bucuresti 1924. էջ 12:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՏԱՆԴԵ ԱԼԿԵԻԲԻ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԿԱՏԱԿԵՐՊՈՒԹԻՆ

Գ

ԱՐԳԱՅՈՒԹԵԻՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

Հ.ԱՐՄԵՆ ԴԱԶԱՐԻՍ ԴԱԶԻԿԵԱՆ

ՄԻԹԱՐԵԱՆՑ

— էջ 240, գին՝ փրակը 7. —

ՎԵՆԵՏԻԿ

ՄԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՌԻԹԻՆ

1924

Պ. Ս. ՏԵՐ Մ. ԳՐԻԳՐԵԱՆ. Լոնտոն. — Հատկը զարմանալ. առաջին գրերնիդ ստանալէ առաջ արդէն ճամբած էինք Գանձնարարեալ ծրարով առաջին թիւերը: Առանձին պիտի պատասխանենք:

Պ. ԱՏՐԱՅՏ. ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ (Ալեքսանդրապոլ). — Մեր պատասխանը ետ դարձաւ. հասցէնիդ ճիշդ չէ հղեր: Զեր առաջարկի նկատմամբ մասնակի միայն զոհանցիկ կարելի է. ամբողջութեան մասին դիմել ուղղակի Տպարանիս Վարչութեան:

Պ. ՄԵՐՈՍ ՍԵՅԱՆ. Կալիկաթա. — Զեր վերջին հարցումներուն մասին շատոնց պատասխան զրկեր էինք և միշտ Բանձնարարակալ կը զրկենք մեր նամակները: Կը կրկնենք ապա առանձին գրով:

Յ. ՄԻՐՏԻՉ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ. Գասգէնուովոյ տ'Աւ. դի. — Ստացանք Զեր բաժնեգինը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ ԽՈՐՀՐԳԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Կը բազմեց Անդրկովկասի Հանրապետութեանց Պոլսոյ առևտրական հերկայացուցիչ Գ. Շահգիրտեանի կարեոր
և հետաքրքրական յօդուածներէն հետեւեալ մասը (տես «ԱՐԵՆ» 1924 Մեպտեմբեր 2)։

Ուսուցչիները. — Խորհրդային Հայաստանի ուսուցչութիւնը ոչ իր որակով և ոչ ալ իր քա-
նակով դեռ չէր հասած պահանջուած աստիճա-
նին։ 1922-23 տարին ուսուցչութեան քանակն
էր 1274, որոնցմէ 133ը բարձրագոյն կրթու-
թիւն, 656ը միջնակարգ և 483ը միջնակարգէն
ցած կրթութիւն ստացած էին։ Ասոնցմէ 779ը
այր, իսկ 695ը կին էին։ 1923-24 տարին տեղի
ունեցաւ գտում և միջնակարգ դաստիարակու-
թիւն ունեցողներու թիւը աւելցաւ ի փաստ աւելի
ցած աստիճանի դաստիարակութիւն ունեցողնե-
րու։

Ուսուցչութեան աշխատանքը անցեալ տարի
եղաւ շատ ծանրաբեռնուած, 1274 ուսուցչինե-
րէն 524ը ունեցած են երկու դասարան և ա-
նոնցմէ շատերը օրական աւանդած են 6-8 ժամ։
Այս ծանր աշխատութեան հետ համեմատելով իր
ստացած չնչին ամսականը՝ պատեհութիւն չէ
տրուած ուսուցչին ունենալ բաւարար չափով
ինքնազարգացում, որով և տուժած է նաեւ զը-
պրոցին մէջ մեթոդները կիրառելու աշխատան-
քը։ 1923-24 տարուան համար ուսուցչի տնե-
տեսական դրութիւնը սկսաւ դրուիլ որչա՛ տանելի
պայմաններու մէջ, ամսականները սկսան վճա-
րուիլ ոսկի թուղթով և նուազագոյն սակ նշա-
նակուեցաւ 25 ոսկի թուղթին։ Այս տարի ուսու-
ցիչներու պահանջը շատ աւելի է, նախ որ կան
անցեալ տարուան 524 դաստիարակները, որոնք
թափուր մնացած էին և երկու դասարանը մէկ
ուսուցչի յանձնուած էր։ Ասկէ գտաւ 4(X) նոր
դաստիարակներ եւս կը վերաբացուին արդէն գո-
յութիւն ունեցող զպրոցներու մէջ։ Այս տարի
կայ նաեւ նոր զպրոցներու հարցը, գիւղացիները
չինած են զպրոցական չէնքեր և կ'սպասեն որ
բացուին իրենց համար զպրոցներ և այսպէսով
ծաւալի զպրոցներու ցանցը։

Ուսուցչութեան որակը բարձրացնելու հա-
մար ընկերային դաստիարակութեան վարչու-
թիւնը ձեռք առած է կարգ մը միջոցներ։ Բա-
ցուած են ամառնային մանկավարժական դասըն-
թացքներ։ Այս դասընթացքները սկսան 1921ին
և բացուեցան Գիւրիճանի, Նոր Բայազետի և Ղա-
րաթիլիսէի մէջ ուր կը յաճախէին 13(X) ուսու-

ցիչներ։ 1922ին այդ դասընթացքները բարձրա-
ցան վեցի, 4(X) ուսուցիչ — ուսուցչուհիներով։
1923ին կրկին վեցով շարունակուեցան և դա-
տախօսուեցան քաղաքական գրագիտութիւն, խոր-
հրդային սահմանագրութիւն, աշխատանքի դը-
պրոցի տեսութիւն, տնտեսական աշխարհագրու-
թիւն, զպրոցավարութիւն, մայրենի լեզու,
բնագիտութիւն և մաթեմատիքի մեթոդներ, ընդ-
հանուր գիւղատնտեսութիւն, մեղուաբուծութիւն,
անասնապահութիւն, կաթնատնտեսութիւն և
հնագիտութիւն։

Այս դասընթացքներուն յաճախող ուսուցիչ-
ներուն տարիքը 20-30 եղած է մեծ մասամբ,
ընդհանրապէս 1-5 տարի ուսուցչութիւն ընդ-
նելու։

1. — Բնագիտական — մաթեմատիքական 63
ժամ, 2. — Հասարակագիտական 48 ժամ, 3. —
Մանկավարժական 46 ժամ, 4. — Արուեստ 18
ժամ, 5. — Գիւղատնտեսական 13 ժամ, 6. —
Ֆիզիքական կրթութիւն 6 ժամ, 7. — Արհեստ
7 ժամ։

1923-24ին կային երկու կարգեր միայն, ընդ-
ամենը 73 աշակերտներով, Գատախօսներու թիւը
14 էր։ Գործնական փորձերը տեղի կ'ունենան
հաստատութեան սեփական ֆիմիանոցի և Ֆի-
զիքանոցի մէջ։ Առաջնագործական արհեստա-
նոցին մէջ ուսանողները կը կատարեն գործնա-
կան աշխատանքներ։ Զբաղուածները կ'սկսին կէս
օրէն յետոյ։

Գպրոցական գործին յառաջդիմութեան ար-
գելքներէն մէկն ալ չէնքերու և գոյքերու պա-
կասը եղած է։

ՏԻՐ ՓՐԱՅԻ. ՄԱՐՏԻՆԵՆԳՈՑ

ԶԲՈՍԱՐԱՆ ՄԱՅԻՍԻ

ԿԱՄ

ՎԱՐԲ Ս. ԿՈՒՍԻՆ ՄԱՐԻԱՄՈՒ

Քրգմ. Հ. ԱԹԱՆԱՍ Վ. ՏԻՐՈՑԵԱՆ

— Է՛լ 35Ե, դի՛ ֆրանկ 7, 50 —